

Sluttrapport: Etablering av Mjøsbybiblioteket – et forprosjekt

Prosjektperiode: mai 2021 – oktober 2022

Prosjektet ble gjennomført i en periode med koronarestriksjoner og nedstenging av samfunnet. I prosjektsøknaden hadde vi planlagt at prosjektet skulle være ferdig 30. juni 2022. En viktig del av prosjektet var å kunne møtes fysisk på de ulike bibliotekene som samarbeidet i prosjektet. Dette ble vanskelig når det var begrensninger på antall deltakere på slike aktiviteter. Prosjektoppstart og gjennomføring ble derfor forsinket på grunn av dette.

Formål og mål

Formålet med forprosjektet var å utvikle nye samarbeidsformer mellom bibliotekene i de fire Mjøsbykommunene Hamar, Ringsaker, Lillehammer og Gjøvik, slik at de sammen kan skape bedre løsninger på felles utfordringer. Prosjektet hadde to hovedmål:

Mål:

1. Etablere praksisfellesskap for litteraturformidling som bidrar til felles utviklingsarbeid i regionen, og sørge for at flere barn leser og er interessert i litteratur.
2. Teste ulike praksisfellesskap på områder hvor bibliotekene, gjennom samarbeid, jobber mer effektivt med bibliotekutvikling og gir innbyggerne bedre tjenester.

Av de to hovedmålene har vi kommet lengst i å oppnå det første målet. Et av delmålene under dette målet var å sende en felles søknad til potten for storbyer i Nasjonalbibliotekets utlysning til aktiv formidling. I aktivitetsplanen skrev vi at dette skulle gjøres i oktober 2021. På grunn av koronarestriksjoner kom vi ikke skikkelig i gang med prosjektet før september 2021, derfor ble søknaden sendt i oktober 2022. Når rapporten skrives er søknaden innvilget, og samarbeidet mellom bibliotekene i Mjøsbyene vil fortsette de neste årene, med fokus på formidling til ungdom og kollegaveiledning som verktøy for å styrke formidlingskompetansen i bibliotekene. Vi kommer tilbake til måloppnåelse senere i rapporten.

Aktivitetsplan

I søknaden skrev vi at arbeidet i prosjektet skulle organiseres gjennom fysiske og digitale samlinger. I prosjektperioden har vi arrangert 4 fysiske samlinger for alle bibliotekansatte på de 4 bibliotekene, 2 digitale samlinger og 1 samling for barne- og ungdomsbibliotekarere sammen med biblioteksjefene.

Fysiske samlinger

Prosjektet har fulgt prosjektplanen med å arrangere 4 fysiske samlinger, en i hver kommune som deltok i prosjektet. Programmet på samlingene bestod av omvisning på biblioteket, foredrag og gruppearbeid.

Hamar

Den første samlingen ble arrangert på Hamar i september. Alle ansatte i de fire bibliotekene i prosjektet deltok på samlingen, med unntak av noen som var syke. Det viktigste med den første samlingen var å bli kjent med hverandre. Store deler av dagen var satt av til gruppearbeid og aktiviteter som skulle bidra til dette. Vi brukte også denne samlingen til å forankre prosjektet hos de ansatte, slik at alle følte at de hadde eierskap til prosjektet.

Ringsaker

Den andre fysiske samlingen ble arrangert i Ringsaker. Samlingen startet på biblioteket med omvisning og et musikkinnslag. Vi ga de ulike bibliotekene ansvar for å arrangere omvisningene selv,

slik at de ga deltakerne et inntrykk av hvordan biblioteket jobber og aktivitetene deres. Etter omvisningen flyttet vi oss til Wood Hotel som har større lokaler, og fortsatte dagen med ulike foredrag og gruppearbeid. Hovedforedraget var med leseforsker Astrid Roe. Et av målene i prosjektet er å sørge for at barn og unge leser, da er det viktig med kunnskap om lesing. Den siste delen av samlingen var oppstart av gruppearbeid, hvor bibliotekansatte på tvers av kommuner skulle jobbe med å utforme formål og mål for forskjellige tiltak/prosjekter, som kom opp som forslag på den første samlingen. Gruppene skulle fortsette med dette arbeidet i etterkant av samlingen, og på den måten holde kontakten mellom samlingene.

Gjøvik

Den tredje samlingen ble arrangert på Gjøvik bibliotek og litteraturhus. Denne samlingen ble også forsinket på grunn av koronarestriksjoner. Dagen startet med omvisning i grupper på biblioteket, og deltakerne fikk informasjon om ulike aktiviteter og arrangementer på ulike poster i biblioteket. På denne måten fikk biblioteket presentert mer av hva de jobber med, og ikke bare vist frem lokalene. Gjøvik bibliotek har blant annet satset på ungdomsavdelingen Popkult, formidling av dataspill og verksted- og kodeaktiviteter. Etter omvisningen, flyttet vi oss til Vitensenteret Innlandet som ligger rett ved biblioteket. En viktig del av programmet denne dagen var besøk fra Bærum bibliotek, som fortalte om sitt «Storbyprosjekt» og erfaringene de hadde fra samarbeidet med de andre kommunene. Vi hadde også satt av tid til gruppearbeid, hvor gruppene skulle skrive ned hva de ønsket for den siste samlingen på Lillehammer bibliotek, og hvordan de så for seg samarbeidet i Mjøsbybiblioteket når forprosjektet var over.

Lillehammer

Den siste samlingen for alle ansatte i de fire Mjøsbybibliotekene ble arrangert på Lillehammer før sommerferien. Vi startet dagen med omvisning i grupper på biblioteket. Lillehammer bibliotek har nylig pusset opp både barneavdelingen og Leseriet, et kafelokale som nå huser poesisamlingen, sitteplasser og Leseriet scene. Omvisningen ble lagt opp, slik at deltakerne fikk informasjon om bibliotekets aktiviteter og om de ulike oppussingsprosjektene. Biblioteket har søkt ulike prosjektmidler for å finansiere oppussingen. Brukermedvirkning var en viktig del av prosessen med å endre biblioteket. I stedet for å holde et foredrag om biblioteket, er en slik omvisning en god måte å bli kjent med biblioteket, hvordan de jobber og ulike prosjekter. Lillehammer er UNESCO litteraturby, biblioteket hadde derfor laget en litteraturvandring i appen Fotspor som en del av programmet. Vi ble også bedre kjent med Lillehammer som Friby for forfulgte forfattere. Samlingen på Lillehammer var den siste for alle ansatte i de fire Mjøsbyene, og vi hadde en oppsummering av prosjektet og veien videre.

Digitale samlinger

I søknaden skrev vi at det skulle arrangeres 4 digitale samlinger mellom de fysiske samlingene, men det ble bare arrangert to slike samlinger. Den første var en digital åpningsseremoni, som ble en erstatning for å kunne møtes fysisk ved oppstart av prosjektet. Åpningsseremonien hadde med hilsen fra både fylkesordfører i Innlandet og direktør for kulturavdelingen i fylket. Alle fire mjøsbybibliotekene hadde laget filmer hvor de presenterte biblioteket og alle de ansatte. Når vi ikke kunne møtes fysisk pga korona, ble dette en veldig fin start på prosjektet.

Den andre digitale samlingen var en samtale med forfatter Arne Svingen om lesing. Vi hadde utfordret en av barnebibliotekarene ved Gjøvik bibliotek, som debuterte som samtaleleder. Dette ble også en fin samling i en periode hvor vi heller ikke kunne samles fysisk i større forsamlinger.

Selv om de to digitale samlingene var vellykkede, fant vi ut at slike samlinger ikke bidro så mye for å holde kontakt mellom de ansatte på de fire bibliotekene, som var hensikten. Vi arrangerte derfor bare disse to digitale samlingene.

Ekstra samling

Vi arrangerte en ekstra samling for lederne ved de fire bibliotekene og de ansatte som jobber med barn- og unge på Hamar i september. Målet med samlingen var å finne områder hvor de fire bibliotekene kunne jobbe sammen for å sørge for at flere barn leser og er interessert i litteratur. På denne samlingen fikk barne- og ungdomsbibliotekarene mulighet og rom til å snakke mer sammen, og finne ut på hvilke måter de best kan dra nytte av hverandre på tvers av kommunegrenser.

Mer detaljert informasjon om samlingene med program og antall deltakere er vedlagt rapporten.

Måloppnåelse

Prosjektet hadde to hovedmål. Vi kommenterer måloppnåelse under hvert av målene.

Mål 1: Etablere praksisfellesskap for litteraturformidling som bidrar til felles utviklingsarbeid i regionen, og sørge for at flere barn leser og er interessert i litteratur.

Prosjektet hadde to delmål under dette hovedmålet. Det ene var å lage en modell for hvordan et praksisfellesskap kan organiseres slik at bibliotekene sammen kan styrke litteraturformidlingen til barn og unge. Det andre delmålet var å sende søknad til potten Storbybibliotek i Nasjonalbibliotekets utlysning «Aktiv formidling».

Vi har ikke laget en modell for hvordan praksisfellesskap kan organiseres, men prosjektet har gjort seg noen erfaringer om hva som skal til for å knytte relasjoner og bygge fellesskapene, som er noe av det som skal til for å kunne jobbe sammen i praksisfellesskap.

Tid

Det tar tid å bli så godt kjent, at det er naturlig å ta kontakt med kollegaer på tvers av kommunegrenser for å dele ideer, foreslå felles aktiviteter/arrangementer eller bare diskutere problemstillinger man møter på i jobbhverdagen. Vi har sett at ved å arrangere flere heldagssamlinger, hvor deltakerne deler av dagen har jobbet i grupper, har den uformelle praten i kaffe- og lunsjpauser etter hvert blitt livligere, og flere prater mer med kollegaer i andre bibliotek enn i starten av prosjektet.

Møteform

Møtene i prosjektgruppa, som bestod av prosjektleder for fylkesbiblioteket og biblioteksjefene i de fire bibliotekene hadde alle møtene på teams. Vi hadde hyppige møter, men bare digitalt. Dette fungerte fint. Det hadde vært vanskelig å få til like hyppige møter hvis vi skulle hatt fysiske møter. I en såpass liten gruppe, opplever vi at det bygges relasjoner og er mulig å snakke godt sammen også på digitale møter. I tillegg til å møtes fysisk av og til, er relativt hyppige digitale møter en god møteform for praksisfellesskap.

De ansatte i folkebibliotekene møttes i all hovedsak fysisk. Alle de fysiske samlingene var organisert som en blanding av foredrag og workshop. I tillegg hadde vi litt uformelle aktiviteter og lek for å bli kjent. Det er, ikke overraskende særlig workshop og arbeid i litt mindre grupper som ser ut til å fungere best.

Felles interesser

Felles interesser kan være ansatte som jobber med det samme fagfeltet, f.eks arrangementer, men det kan også være personlige interessert. Underveis i prosjektet har det oppstått en fotogruppe på tvers av bibliotekene, som møtes på fritiden. Det betyr at gjennom prosjekter som dette, hvor det legges til rette for at folk i bibliotekene blir kjent med hverandre, kan det oppstå uante samarbeid og prosjekter.

Mål 2. Teste ulike praksisfellesskap på områder hvor bibliotekene, gjennom samarbeid, jobber mer effektivt med bibliotekutvikling og gir innbyggerne bedre tjenester.

Prosjektet hadde tre delmål under dette hovedmålet. Disse var å teste praksisfellesskap mellom ansatte på områder hvor bibliotekene sammen kan være sterkere, finne samarbeidsformer for biblioteklederne og mellom ansatte i regionen som bidrar til utvikling og videre samarbeid og til slutt en felles søknad til hovedprosjekt til Nasjonalbibliotekets utlysning til «Utviklingsmidler».

Vi fikk ikke jobbet som mye med dette delmålet i forprosjektet. Men ansatte som jobbet med andre områder enn litteraturformidling ble kjent og jobber sammen i grupper på de fysiske samlingene. Alle bibliotekene har biblioteksystemet Bibliofil. Gjennom dette prosjektet har systemansvarlig for Bibliofil på de fire bibliotekene blitt kjent, noe som er viktig siden de ofte sitter helt alene med disse arbeidsoppgavene og kompetansen. Ansatte som jobber med ulike arrangementer og markedsføring, ikke nødvendigvis bare litteraturformidling har også blitt bedre kjent. Det har også blitt et tett og godt samarbeid mellom biblioteksjefene i de fire kommunene, som fortsetter Mjøsbysamarbeidet i Storbybibliotekprosjektet «Til ungdommen» hvor biblioteksjefene er styringsgruppe.

Erfaringer fra prosjektet

Færre mål

Sett i ettertid kunne vi omformulert målene våre, sånn at vi bare hadde et hovedmål i prosjektet. I et prosjekt hvor så mange bibliotekansatte skal involveres, er det enklere å formidle og kommunisere hva vi ønsker å oppnå med prosjektet, hvis det er færrest mulig mål. Det er også enklere for prosjektleder og prosjektgruppa å styre mot et tydelig mål.

Mer intensiv jobbing

På grunn av koronarestriksjoner ble det lenger opphold mellom samlinger enn planlagt og i perioder lå arbeidet i prosjektet litt dødt. Det er lett å miste litt gnisten når planlagte aktiviteter må forskyves og andre arbeidsoppgaver får mer fokus. Det er ikke sikkert vi kunne gjort noe annerledes, men det er en erfaring å ta med seg.

Det kan være mer effektivt å ha korte prosjektperioder med intensiv jobbing, enn å strekke aktiviteter utover en lenger prosjektperiode, hvor man mister litt kontakt med prosjektet mellom aktivitetene. Ekstrasamlingen vi hadde i prosjektet, hvor vi var sammen i to dager og jobber intensivt, i tillegg til å møtes til middag på kvelden, var veldig effektiv. Det er mer krevende med tanke på vaktplaner å få til slike økter, men det er verdt det.

Mye å lære av hverandre

Opprinnelige planla vi å bruke en del av prosjektmidlene til honorar til ekstern kompetanse, som foredragsholdere og kursholdere. Vi endte opp med å bruke mindre prosjektmidler til honorar enn

planlagt, fordi vi ofte brukte ansatte i folkebibliotek, fylkesbiblioteket og fylkeskommunen, samarbeidspartnere lokalt, som f.eks Norsk litteraturfestival, Nansenskolen og Vitensenteret i Innlandet. Alle stilte opp som en del av jobben, og vi dekte derfor bare reise og diett. Erfaringen vår er at vi har masse å lære av hverandre, og at det også er fint for bibliotekansatte å få erfaring med å fortelle om hva de jobber med.

Alle de fysiske samlingene bestod av omvisning i det biblioteket som var vertskap for samlingen. På de to siste samlingene gjorde bibliotekene en vri på omvisningen. De delte opp i grupper og hadde ulike poster i biblioteket hvor de ansatte fortalte om forskjellige prosjekter/aktiviteter/arrangementer. Da ble omvisningen noe mer enn bare å gå rundt i biblioteket, men vi lærte mer om hvordan biblioteket jobbet, og fikk gode samtaler.

Veien videre

Mjøsbysbibliotekene samarbeider videre, som storbybibliotek i prosjektet «Til ungdommen». Det gode samarbeidsklimaet fra forprosjektet fortsetter derfor videre i dette prosjektet.

Erfaringene til Innlandet fylkesbibliotek, som prosjektleder er at dette har vært en fin måte for oss som fylkesbibliotek å få til samarbeid mellom bibliotek. For å få til litt større samarbeidsprosjekter, så trengs en prosjektleder og pådriver. Når samarbeidet er oppe og går, kan vi som fylkesbibliotek trekke oss litt ut og heller bidra fra sidelinjen. Vi ser at dette kan være en arbeidsform vi kan benytte i fremtiden også, og som kan gjøre at vi får til mer samarbeid mellom bibliotekene.

Oversikt over samlinger

Digital åpningsseremoni av prosjektet Mjøsbybiblioteket, Teams

Dato: 17. juni 2021

Kl. 10.00-11.00

Teams: 33 innloggede deltakere, men flere som så sammen

Program:

- Videohilsen fra Fylkesordføreren
- Informasjon om prosjektet ved prosjektleder
- Forhåndsproduserte videoer med presentasjon av de fire bibliotekene og alle de ansatte

Fysisk oppstartssamling på Hamar bibliotek og kulturhus

Dato: 10. september 2021

Kl. 9.00 – 14.30

Antall deltakere: ca 45 (noe frafall pga sykdom)

Program:

9.00 - 9.30: Omvisning i biblioteket i grupper.

Vi deler opp i grupper som blir vist rundt i biblioteket av en ansatt ved Hamar bibliotek. Disse gruppene beholder vi ut dagen i videre gruppearbeid.

Omvisningen avsluttes med å gå til møterommet i kulturhuset.

9.30 - 9.45: Pause

9.45 - 9.55: Velkommen til første samling i Mjøsbybiblioteket

9.55 - 10.10: Kort introduksjon av alle deltakerne

10.10 - 10.30 Introduksjon til dagen i dag og informasjon om prosjektet Mjøsbybiblioteket
prosjektleder Silje Grøtan Torp

10.30 - 11.30: Gruppearbeid

Det blir lagt inn pauser underveis i gruppearbeidet

11.30 - 12.30: Lunsj

12.30 - 14.00: Gruppearbeid fortsetter

Det blir lagt inn pauser og litt ander aktiviteter underveis i gruppearbeidet

14.00 - 14.25: Presentasjon av alle bibliotekene.

Birgithe Schumann-Olsen (Lillehammer), Mette Westgaard (Ringsaker), Per Olav Sanner (Hamar) og Hanne Blien (Gjøvik)

14.25 - 14.30: Takk for i dag

Digital samling, Teams

Dato: 27. oktober 2021

Kl. 9.00 – 10.00

Antall deltakere: 25 innloggede deltakere, men flere som så sammen

- Oppsummering av oppstartssamling
- Forfattersamtale med Arne Svingen om lesing

Samling Ringsaker bibliotek og The Wood hotel

Dato: 12. november 2021

Kl. 08.30 – 15.00

Antall deltakere: ca 50 (noe frafall pga sykdom)

Program

8.30 - 9.30: *Omvisning på Ringsaker biblioteket med kulturelt innslag.*

Oppmøte på hovedbiblioteket i Brumunddal.

10.00 - 10.45: *Barn og unges lesekompetanse og leselyst - hva sier forskningen?*

Astrid Roe, seniorforsker ved Institutt for lærerutdanning og skoleforskning (ILS) ved Universitetet i Oslo

10.45 - 11.00: *Pause*

11.00 - 11.30: *Litteratur i DKS – Innlandet.*

Rune Holme (leder for DKS-Innlandet) og Håvard Nervik (fagansvarlig for litteratur) i samtale med Linn T. Sunne.

11.30 - 12.30: *Lunsj*

12.30 - 12.45: *Formidlingskompetanse i folkebibliotek (FiF), et nasjonalt prosjekt.*

Linn T. Sunne, rådgiver i Innlandet fylkesbibliotek og prosjektdeltaker i prosjektet FiF, som er et samarbeid mellom alle fylkesbibliotek i landet.

12.45 - 13.15: *Barn og lesing. Samarbeid mellom folkebibliotek og skolebibliotek i Ringsaker.*

Skolebibliotekar ved Mørkved skole Anne-Cathrine Nilsen og Mette Westgaard, biblioteksjef Ringsaker bibliotek

13.15 - 13.35: *Hvordan formulere gode formål og mål.*

Øystein Stabell, rådgiver i Innlandet fylkesbibliotek.

13.35 - 13.50: *Kake og kaffe serveres.* Deltakerne kan ta med seg til grupperom og workshop.

13.50 - 14.55: *Workshop i grupper.*

Vi begynner på arbeid i grupper, som deltakerne skal jobbe videre med frem til neste samling. Gruppene tar pauser når det passer.

Samling Gjøvik bibliotek og Vitensenteret

Dato: 8. april 2022

Kl. 08.45 – 14.30

Antall deltakere: ca 35 (noe frafall pga sykdom)

Program

8.45 - 9.30: *Omvisning på Gjøvik biblioteket.*

09.30 - 10.10: *Norsk litteraturfestival med festivalsjef Marit Borkenhagen*

10.10 - 11.00: *Omvisning og informasjon om hvordan Vitensenteret Innlandet skaper entusiasme og interesser for læring hos barn og unge med Elisabeth Erlimo*

11.00 - 11.45: *Lunsj*

11.45 - 12.30: *Ut og stjæle brukere - storbyprosjekt på Bærum bibliotek, Hole bibliotek og Ål bibliotek med Elizabeth Stavseth Laheld og Else M. Andersen*

12.30 - 13.30: *Gruppeoppgave inkludert kakepause (folk henter kake og kaffe selv):*

- *Hvordan ønsker dere at den siste samlingen i Mjøsbybiblioteket på Lillehammer i juni skal være?*
- *Hvordan kan Mjøsbybiblioteket fortsette samarbeidet høsten 2022?*

13.30 - 14.30: *Quiz-løype med Fotspor-appen for å bli bedre kjent med hverandre og Gjøvik*

Samling Lillehammer bibliotek og Hvelvet

Dato: 10. juni 2022

Kl. 08.45 – 14.45

Antall deltakere: ca 45 (noe frafall pga sykdom)

Program:

09.00 - 10.00: *Omvisning på biblioteket med ulike stasjoner*

Stasjoner under omvisningen:

1. BUA: Den nye BUA, erfaringer fra ombygging, hva vi ønsker å oppnå med den nye innredningen.
2. Torget: Samarbeid om arrangement, om å bygge opp en scene og et program av høy litterær kvalitet, prosjektfinansiering osv. Si noe om prosjekt Littverden også, som skal skje på Leseriet!
3. Leseriet: Workshop med Aat Vos, innredning - kobles oss på Littverden-prosjektet og foajeen med Hans sang.
4. Vandring: Rundtur for å viser fram lokalene og informere om hvordan vi jobber

10.05 - 11.00: *Nansen fredssenter presenterer folkedialog-metodikken*

11.00 - 12.00: *Lunsj i Gullsalen*

12.00 - 13.00: *I Litteraturbyens fotspor! Vandring med fotsporappen i byen*

13.15 - 14.00: *Veien videre: Fra forprosjekt til prosjekt? De fire biblioteksjefene + fylkesbiblioteket sier hvordan de ser for seg veien videre. Spørsmål og dialog med alle*

Ekstra samling Hamar

Dato: 5-6. september 2022

Kl. 09.00 – 15.00

Antall deltakere: 13

Program:

Gruppearbeid for å finne felles satsinger og samarbeidsprosjekter for å få flere barn og unge til å bli interessert i lesing.